

Bij Den Oever geringde Zomertortel overwinterend in Naaldwijk

Rinse van der Vliet

*In de middag van zondag 15 oktober 2017 vingen Jeroen van Assema en Klaas van den Berg een Zomertortel *Streptopelia turtur* op hun vangplek 'Gemaal Leemans' (Den Oever, NH). Na aankomst op de vangplek, werden de voorste twee netten opgezet. Bij het teruglopen naar de auto, zien JvA en KvdB op de voertafel naast het eerste net een grotere vogel zitten, de eerste gedachte is Turkse tortel, deze zitten vaker op de voertafels. Maar het kleinere formaat laat ze al snel naar de kijker grijpen, een zomertortel. Even later hangt de vogel in het net! Gelukkig bleef deze net lang genoeg hangen om deze bijzondere vangst te doen. De eerste vogel van de dag en de tweede ringvangst voor deze locatie. De vogel bleek in zijn eerste kalenderjaar te zijn, het geslacht kon (nog) niet worden bepaald.*

Op 22 januari 2018 fotografeerde Sandra van der Eijk in haar achtertuin in Naaldwijk (ZH), waar ze regelmatig vogels voert, een voor haar onbekende duif. Ze plaatste een met haar telefoon gemaakte foto bij haar waarneming op waarneming.nl waarop net te zien was dat de vogel in kwestie geen Turkse tortel betrof. Vincent van der Spek kwam de waarneming tegen en vroeg zich af of de vogel misschien een ontsnapte Palmtortel kon zijn (vooral op basis van het nogal kleine formaat ten opzichte van de Turkse tortels op dezelfde foto). Daarna werd het gehele geval min of meer vergeten. Tot SvdE op 29 maart nieuwe foto's bij haar waarneming plaatste. Nu zocht VvdS contact met de waarnemster die vol bleef volhouden dat het iets bijzonders was en dat de vogel iedere dag in haar tuin kwam eten. Aan de hand van deze nieuwe foto's werd snel duidelijk dat ondanks het kleine formaat dit alleen maar een zomertortel kon zijn en beter nog, de vogel leek te zijn geringd! Daarna ging het snel, omdat VvdS zelf niet in de gelegenheid was te gaan kijken waren de gealarmeerde Rinse van der Vliet en Gerjon Gelling na een vriendelijk aanbod van SvdE om de vogel vanuit de huiskamer te bekijken, op zondag 1 april ter plaatste in Naaldwijk. Daar bleek de vogel, die iedere dag, vooral tussen 14:00 uur en 15:00 uur, in de tuin kwam foerageren gewoon aanwezig.

De determinatie was vrij snel rond, inderdaad een zomertortel op basis van het formaat, de oranjebruine veerzomen en duidelijk afgetekende zwarte centra van de schouderveren en kleine dekveren, niet al te brede grijsblauwe vleugelbaan, lange handpenprojectie en de zwart witte strepen op de hals werd palmtortel uitgesloten. Oosterse tortel werd uitgesloten aan de hand van het grotere meer duifachtige formaat ten opzichte van Oosterse, de kortere handpenprojectie, ontbreken van lichte toppen aan de grote en middelste dekveren, de uitgebreide kale ruitvormige huid rond het oog en vier in plaats van vijf duidelijk zwarte-witte strepen aan de hals.

Op basis van het kleine formaat, het enigszins valse verenkleed (vooral de

Figuur 1. De zomertortel tijdens de vangst bij Gemaal Leemans, oktober 2017.

schouder), het ontbreken van een roze zweem op de borst en keel en weinig uitgesproken blauwgrijs op de kop werd gedacht aan een mogelijk vrouwtje. Doordat aan de vogel geen enkele juveniele veer kon worden ontdekt was leeftijdsbepaling niet meer mogelijk.

Meteen bij aankomst zagen GG en RvdV een ring aan de rechtertarsus, gelukkig een ring van een ringcentrale..., al na enkele minuten werd duidelijk dat er 'Vogeltrekstation Arnhem' op de ring stond. Het aflezen van de gehele code kostte wat meer tijd, maar met een camera en een telescoop werd uiteindelijk vanaf de eerste etage van de woning het laatste cijfer afgelezen.

Snel werden de gegevens ingevoerd in griel.nl en enkele minuten later werd duidelijk dat het inderdaad (zoals al enigszins werd vermoed) de op 15 oktober 2017 bij gemaal Leemans geringde vogel betrof. De vogel had zich 118 km in ZZW richting verplaatst.

Zowel de vangst als de aflezing zijn bijzonder, niet alleen qua soort, maar vooral ook qua timing: in de gehele database van trektellen.nl bevinden zich tussen 15 oktober en 31 december nauwelijks meer dan 20 (trek)waarnemingen. Overwinteren van zomertortels in Nederland is nog zeldzamer, hoewel het aantal overwinteraars de laatste jaren iets lijkt toe te nemen: in waarneming.nl bevinden zich vanaf het jaar 1900 circa 30 verschillende overwinteraars, daarvan overwinterden ruim 20 exemplaren ná de eeuwwisseling. Uit de data in vogeltrekatlas.nl blijkt:

Figuur 2. De zomertortel op de voerplek in Naaldwijk, april 2018.

-Dat dit pas de eerste Zomertortel is die sinds 2012 is geringd.

-Het de eerste terugmelding is van deze (sterk afgenomen) soort in vijf jaar; de afgelopen 20 jaar zijn er slechts zeven terugmeldingen, op deze na allemaal op of nabij de ringlocatie.

-Dat het de eerste winter-terugmelding in Nederland is.

Dank aan Klaas van den Berg, Sandra van der Eijk, Gerjon Gelling en Vincent van der Spek.

Rinse van der Vliet